

УДК 373.2(477)(100)
DOI <https://doi.org/10.32840/1992-5786.2022.82.8>

О. В. Канарова

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри дошкільної освіти і соціальної роботи
Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького

А. Ю. Нікіренкова

здобувач третього рівня вищої освіти
Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького

СУЧАСНІ СИСТЕМИ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ ТА ЗА КОРДОНОМ

Метою статті є внесок у дослідження сучасних систем дошкільної освіти та розгляд основних аспектів розвитку ранньої освіти в Україні та за кордоном. Пропонується огляд сучасних систем освіти, що використовуються з метою підвищення ефективності роботи у педагогічній практиці. У статті підкреслено, що якісною основою сьогоденної педагогічної реформи, яка проводиться в Україні, у першу чергу стала ґрунтовна спадщина попередньої системи, сучасні концепції, оновлені національні базові документи та головне, зосередженість на особистості дитини. Автори розкривають сутність понять система дошкільної освіти та зміст дошкільної педагогіки. Висвітлено ключові моменти, які змінюють світову освітню практику останніх років і який вплив це має на освітні тенденції в Україні. Підкреслено, що зміни стосуються як організаційних так і змістовних площин у світових системах дошкільної освіти. Виокремлено основні перешкоди, що гальмують швидку інтеграцію дошкільної української освіти до міжнародної. Охарактеризовані основні нормативно-правові документи, які регламентують навчальний процес у закладах дошкільної освіти. Відзначено, що системи дошкільної освіти різних країн мають свої специфічні особливості, проте дуже схожі напрями трансформування освіти, які активно впроваджуються в Україні.

Авторами встановлено спільні перспективні напрями для розвитку закладів дошкільної освіти європейських країн та України. Значна увага приділена аналізу організації різних видів діяльності, які допомагають всебічному розвитку дитини, її соціалізації та підготовці до майбутнього навчання у школі. Доведено необхідність трансформування теоретико-методологічних підходів та педагогічних умов, які у сукупності можуть забезпечити невпинний розвиток системи дошкільної освіти України у майбутньому. Наголошено, що дедалі більше усвідомлюється значення раннього дитинства у формуванні особистості людини. Автори вказують на важливість динамічних змін сучасності, що зумовлюють необхідність набуття тих знань і умінь, які дозволять дитині досягнути успіхів у житті. У статті зазначено, що навчання та виховання як в нашій країні так і у світі, орієнтуються на опанування дитиною знань про реальний світ, традиції своєї країни та загальнолюдські цінності.

Ключові слова: система, дошкільна освіта, дошкільний вік, перспективний розвиток дошкільної освіти, дошкільна освіта за кордоном, світова освітня практика.

Постановка проблеми у загальному вигляді.

Як відомо, кожне наступне покоління суттєво відрізняється від попереднього, це зумовлено прогресивними змінами у світовій економіці, культурі, політичному порядку, соціальній, економічній та інформаційно-технологічній сферах. Взагалі змінюється сприймання світоустрою і це у свою чергу, викликає необхідність переосмислення сутності навчання та цінності очікуваних результатів. Освітня практика у першу чергу повинна трансформуватися під сучасність, оскільки відповідає за початкову, найважливішу ланку навчання, від якої залежить якість подальшого засвоєння знань і опанування професійними навиками. Орієнтація на навчання для життя, а не збагачення суто теоретичними знаннями окреслює пріоритетні шляхи роботи закладів дошкільної освіти та вимагає пов-

ного оновлення системи дошкільної освіти. Світ кинув виклик застарілим методам і підходам до впровадження освітнього процесу, потребуючого реформаційних процесів, які б поєднували у собі найкращі історично-традиційні здобутки нашої країни і позитивний досвід та провідні ідеї країн зарубіжжя для вирішення поставлених педагогічних завдань.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Чимала кількість науковців в Україні та Європі присвячують свої наукові розвідки стану сучасних систем дошкільної освіти. Це зумовлено тим, що глобалізація наявно демонструє розрив між потребами і освітніми можливостями закладів дошкільної освіти, це зумовлює значну зацікавленість до процесів перебудови педагогічної системи та зокрема, ланки дошкільної педагогіки.

Дослідженням цього питання у різні періоди займалися Баєва Л., Баркер В., Богуш А., Брюханова І., Бурчінал М., Вульфсон Б., Гордій Н., Голубкіна К., Гончарова С., Гуткевич С., Дубасенюк О., Зебзеєва В., Калмикова Л., Кожанова М., Козак Л., Кононко О., Коротаєва Є., Кулакова О., Лісін Ч., Лисенко Н., Литвин Л., Лобас О., Мельник Н., Оніщенко І., Піант Р., Пісарєва Л., Піроженко Т., Прокопенко І., Турченко В., Савченко О., Салига Н., Степанова Т., Ткаліч Т., Улюкаєва І., Хайруддінов М., Хасанова З., Харченко А., Цюпак І. Наявні погляди стосовно цього питання досить різнопланові, їх можна звести до узагальненої думки, яка визнає період дошкільного дитинства як винятковий специфічний феномен у розвитку людини, що відіграє вирішальну роль у її соціалізації, збагаченні емоційної сфери та гармонійному дорослішанню. Світові системи дошкільної освіти надають велику увагу для створення комфортного середовища і організації провідних видів діяльності дітей, що сприятимуть цілісному розвитку психічно і фізично здорової особистості. Зараз, у порівнянні з початком ХХ століття, значно більша кількість країн на рівні державної кодифікації визнають дошкільну освіту як обов'язковий елемент, що є базисом для усього процесу формальної освіти, тобто на законодавчому рівні, підкреслюється важливість професійної підготовки до школи.

Аналізуючи наукові доробки, слід зауважити, що незважаючи на спільну направленість світових систем дошкільної освіти і системи, що застосовується в освітньому просторі України, існують багато суперечностей, що гальмують комплексне впровадження нових державних програм. Незважаючи на великий діапазон наукових робіт з означеної теми, на наш погляд доцільно буде розглянути стан сучасної загальноприйнятої системи дошкільної освіти та наявні реформи Української освіти, що максимально оптимізують навчальний процес першої ланки навчання. Тим не менш, дослідження у цьому напрямі, комплексно не розглядають світові тенденції, які сприяють удосконаленню української системи дошкільної освіти.

Виділення невіршених раніше частин загальної проблеми. Сьогодні вже не підлягає сумніву необхідність оновлення та доповнення ресурсів освітнього потенціалу дошкільного навчання. Більшість європейських країн підкреслюють важливість відвідування закладів дошкільної освіти з ціллю соціалізації дитини, залучення її до колективу і найважливіше, підготовки до подальшого навчання у школі. Україна визнає дошкільну освіту як обов'язкову первинну ланку, що забезпечує арсеналом знань, навичок і вмінь, які слугують фундаментом для повноцінного розвитку особистості із самого малечку.

Звичайно, потреба передачі досвіду від старшого покоління молодшому не виникла спонтанно.

Витоки цьому беруть свій початок ще з примітивних часів. Однак, у ході еволюційного перебігу життя, науковому прогресу, епохальних змін, розвитку і покращенню умов життя, цей процес ставав дедалі чіткішим і націленим на передбачуваний результат. Результати наукових досліджень вказують, що сучасні системи дошкільної освіти спираються лише на узагальнене уявлення про психологічний, фізичний та інтелектуальний розвиток дитини. Зріз середніх показників, як типових індикаторів нормального протікання основних життєвих стадій дошкільного віку, гальмують появлення варіативних систем навчання призначених для різних показників розвитку. Нещодавні нововведення і зміни у нормативно-правових та установчих документах («Національна стратегія розвитку освіти в Україні», «Закон про освіту», «Закон про дошкільну освіту», нова редакція «Базового компоненту дошкільної освіти в Україні») окреслюють спектр нових вимог до системи дошкільної освіти прийнятої в Україні, які зі свого боку продукують, або чисельні зміни або взагалі створення і провадження нових методик. На рівні держави забезпечується повна реалізація права кожної дитини дошкільного віку на доступне, безоплатне (якщо це не приватний заклад) навчання і створення умов для естетичного, морального і соціального розвитку.

Як свідчать експериментальні дані, у світі не існує універсальної для всіх системи дошкільної освіти, оскільки кожна система залежить від соціальної свідомості кожного етносу, культури, менталітету, територіальних, політичних реалій та історичних подій. Наша країна має в своєму розпорядженні всі потенційні можливості та ресурси, для надання висококваліфікованих освітніх послуг у сфері дошкільної освіти. Проте, прогалини у системі дошкільної освіти вимагають прийняття негайних рішень для їх усунення на всіх рівнях, починаючи з підготовки професійно-педагогічних кадрів, технічного оснащення освітніх установ, навчальних програм і методичного забезпечення. Великий практичний і теоретичний інтерес для нашого дослідження представляють найкращі закордонні зразки організації навчального процесу для дітей.

Метою статті є спроба уточнити центральні фактори змін закордонних систем дошкільної освіти та їх вплив на трансформації в освітній галузі України.

Виклад основного матеріалу. Аналіз як вітчизняної, так і зарубіжної історичної хроніки дошкільної освіти, сучасної інформаційної бази, відображає співвідношення ключових світоглядних позицій, характерні особливості яких, змінювались в залежності від вимог суспільства. Не дивно, що обсяг і зміст навчального матеріалу, визначались культурними традиціями, політич-

ними регулюваннями, що діяли у той чи іншій державі.

У національній доповіді про стан і перспективи розвитку освіти в Україні, йдеться про центральні перепони, що уповільнюють розв'язання проблеми доступності та безперервності дошкільної освіти. До них належать: нестача сезонних і постійно працюючих закладів, установ з повною та частковою формами роботи (цілодобові та денні), гостра необхідність створення спеціальних ЗДО для роботи з дітьми, що вимагають більшої допомоги [9, с. 45–46].

Останнім часом, у світі і безпосередньо в Україні, зростає кількість нових видів закладів для дошкільників, у першу чергу які орієнтовані на специфічні риси дошкільників (йдеться про інтегроване навчання дітей з особливими потребами, деякими вадами інтелектуального розвитку або певними психічними розладами), що мають за першочергову мету розвиток індивідуальних можливостей. Минуле десятиліття країни вирізняється суттєвим поповненням варіативних програм, для молодшого, середнього та старшого дошкільного віку, що пропонують реалізацію концепції особистісно-орієнтованого навчання дітей: освітня програма для дітей від 2 до 7 років «Дитина» (2016), «Духовно-моральне виховання дітей дошкільного віку на християнських цінностях» (2019), методичні рекомендації для морального виховання «Зерно любові» (2018), програма розвитку дитини «Я у Світі» (2019), парціальна програма «Вчимося жити разом» (2016). Ще одним важливим моментом, визначаємо створення програм з корекційно-розвиткової роботи для дітей з особливими освітніми потребами. Новітня комп'ютерна техніка спостереження, сучасний компаративний аналіз, інноваційне обладнання дають докорінно нові результати. Це слугує поштовхом до модернізованих досліджень у сфері освіти. Зокрема експериментальне вивчення поведінкових змін молодшого покоління свідчить про важливість пошуку нового шляху вирішення освітніх завдань і застосування його на практиці, а не обирати рішення із запропонованих. Світові демократичні процеси, насамперед розширюють коло можливостей і повноважень учасників освітньої діяльності. Культурно-історичний підхід також займає не останнє місце, адже на його платформі духовно-моральних та соціокультурних традиційних цінностей, затверджених у нашому суспільстві поведінкових норм і правил, зумовлює поєднання виховання та навчання в цілісний освітній процес на користь дитини.

Сьогодні освітнє становище вирізняється наявністю двох головних парадигм: перша – вільне виховання без участі фахівців та друга – цілеспрямований виховний вплив педагога на розвиток дитини, що має на меті одночасне та злагоджене

психофункціональне становлення особистості. У такий спосіб знаходять свій вияв постійно зростаючі запити з боку батьків, оскільки вони бажають підвищити рівень розвитку своїх дітей, допомогти їм розкрити свої потенційні здібності, підготувати їх морально до навчання у загальній чи спеціалізованій школі та взагалі, ознайомити їх із системою, прийнятою у школі. У своїх наукових розвідках Гордієнко Н. пише, що підтримка батьків полегшує перехід від суто «сімейного виховання» до професійного впливу педагогів [3, с. 16].

Сучасна система дошкільної освіти ґрунтується на гуманістичних засадах та національній концепції, базується на таких принципах як орієнтовність на загальнолюдські цінності, культурні традиції, природовідповідність. На наш погляд, важливо наголосити, що дефініція «система» є універсальною, однак, якщо аналізувати її у площині педагогіки, то вона потребує більш чіткого трактування, ніж поєднання пов'язаних між собою елементів. Погоджуючись з визначенням Степанова О. та Фіцули М.: *«система освіти – це сукупність навчально-виховних закладів, які систематично і послідовно здійснюють виховання, навчання і підготовку до життя підрослаючих поколінь відповідно до завдань суспільства»*, неодмінно треба підкреслити, що система дошкільної освіти, не існує відокремлено, а формується відповідно до загальної системи безперервного навчання [11, с. 285]. З виходом України на світову арену, необхідно зрозуміти, що темпи оновлення системи освіти повинні бути максимально прискорені і повинні мати конституційні гарантії надання якісного продукту. Орієнтуючись на взірці розвинених країн, треба враховувати головні розходження.

Аналіз освітньої практики демонструє, що використання зарубіжного досвіду в системи української дошкільної освіти має чималий позитивний вплив. Зокрема, звертаючись до надбань Європи, на наш погляд, доцільно розпочати саме з французької системи дошкільної освіти, оскільки всесвітньовідомі «материнські школи» не мають повних аналогів у нашій країні, і значно превалюють за кількістю, ніж приватні дошкільні установи.

Чільне місце у їх створенні належить теоретику та практику дошкільного виховання – Поліні Кергомар. Починаючи із кінця дев'ятнадцятого сторіччя, її прогресивні погляди й досі залишаються актуальними, оскільки й зараз система дошкільної освіти у Франції ґрунтується на принципах поваги та любові до дитини, а устрій «материнських шкіл» націлений на максимально м'який перехід від сімейного виховання, до існування в освітньому закладі навчання, уникаючи покарань, суворого режиму та жорсткої дисципліни [5, с. 237]. Надання такої уваги до життя і навчання молодшого покоління, надало свої результати. За даними

Мельник Н. діапазон кількості дітей залучених до дошкільної освіти у Франції становить майже сто відсотків. Як визначає дослідниця, саме історичні зміни у країні і є вирішальними чинниками, що окреслюють сучасну концепцію організації освітньої діяльності [8, с. 49].

Відповідно до всього вище сказаного, варто підкреслити, що науковці всього світу одностайні у своєму переконанні: французькі дитячі садки (автентична назва яких у країні залишається не змінною – «материнські школи») є головним досягненням у багатокомпонентній системі французької освіти. На підтвердження цього виступає високий рівень емоційного, інтелектуального та фізичного розвитку дошкільників, задоволення потреб батьків у гармонійному розвитку своїх дітей, високотехнічне обладнання навчальних аудиторій, а також, ступінь професіоналізму вчителів та вихователів, що створюють доброзичливу атмосферу у мікросоціумі.

Ще однією показовою системою дошкільної освіти, з невичерпним освітнім потенціалом вважається німецька система. Безліч однодумців та послідовників у Німеччині має суспільно-педагогічна практика Фрідріха Фребеля. Саме він, першим у Європі започаткував ідею створення освітньої установи для дітей і назвав її «дитячий садок». Як і «материнські школи» у Франції, спочатку такі садки були місцем проведення дозвілля дітей, а вже з часом, завдяки науковцю, такі заклади мали цілісне методичне та науково-практичне забезпечення. У сучасній Німеччині система дошкільної освіти впроваджена Фребелем Ф. й досі функціонує і має свій вияв у творчому підході до виховного процесу та ігрової діяльності під час занять [6, с. 98–99].

Окреме місце відведено організації дошкільної освіти для дітей з особливими потребами, тобто які мають фізичні або психічно-розумові вади. Німеччина вирізняється інтегрованими освітніми установами, які можуть відвідувати як здорові діти, так і ті дошкільники, що мають специфічні відхилення і потребують дещо більшої корекції. Така практика вчить із самого малечку толерантності і терпимості до людей, що певним чином відрізняються, у свою чергу, це допомагає вихованцям з особливими потребами швидше соціалізуватися і відчувати себе комфортніше. Проте, переддошкільна освіта у цій країні не обов'язкова і не підпорядковується повному контролю з боку нормативної бази. На розсуд батьків залишається рішення віддавати або ні, дитини до альтернативних закладів навчання, що пропонують освоєння елементарних знань з читання, письма та арифметики. Гончаренко А., називає головною відмінною рисою дитячих садків (оригінальна назва яких – Kindergarten) відсутність підготовки до школи.

Основна підтримка педагогічного колективу зосереджена на розкритті мотивації до самоосвіти, а наповнення теоретичними знаннями, не висувається як основна ціль навчання. Спільною рисою двох освітніх систем у Федеративній Республіці Німеччини та України виділяємо дитиноцентризм. Перевага надається організації навчального процесу, при якій відбувається створення ситуативних виховних моделей [2, с. 14]. Фахівці з педагогічною освітою проводять заняття використовуючи ігри, дружній стиль спілкування, спираючись на найновіші методики. Тобто, навчальний процес ґрунтується на формуванні та розвитку зацікавленості у навчальному матеріалі, при цьому викладач виступає не вчителем, а добрим наставником, лояльно корегуючи освітній процес.

Як бачимо, означені системи дошкільної освіти обраних нами для дослідження європейських країн за структурою і базовими ідеями досить подібні, та мають незначні особливості: традиційні та територіальні. Керуючись поставленою метою нашої наукової розвідки, ми не можемо оминати у дослідженні розгляд системи дошкільної освіти на Сході. Наприклад, сучасна китайська держава, це країна з випереджаючими темпами розвитку, яка знаходячись в інтеграційному процесі входження до світового товариства, максимально заохочує наукову спільноту до новітніх експериментів у всіх галузях. У першу чергу це торкається освіти молодшого покоління. Китай активно інвестує державні кошти в інфраструктуру закладів дошкільної освіти як центрів накопичення, збереження та збільшення знань.

Китайська система дошкільної освіти має характерні особливості, вона вирізняється строгістю, авторитарним стилем спілкування з вихованцями, суворою дисципліною у колективі та злагодженістю освітніх компонентів [13, 7]. Цікавою на наш погляд, є практика залучення освітян-іноземців, тобто носіїв іншої мови, до освітнього процесу. Головним чином, це робиться для того, щоб надати дітям з самого малечку практику іншомовного спілкування, що допоможе подолати мовний бар'єр і виховувати повагу до інших національностей.

Вважаємо, що означена практика буде доречною для впровадження у дошкільну систему освіти України, оскільки дозволить реалізацію одразу двох освітніх ліній оновленого Базового компоненту дошкільної освіти, який було прийнято у 2021 році: у блоці варіативних складників стандарту – «Мовлення дитини. Іноземна мова», де іноземна мовленнєва компетентність (здатність на елементарному рівні визначається як вміння оперувати орфографічними та орфоепічними основами у діалогічному та монологічному мовленні), та освітня лінія у інваріантному складнику – «Дитина в соціумі», у якій йдеться про важливість ототожнення себе з певною

нацією, обізнаність свої національних культурних цінностей та повага до культури інших народів [1, с. 16, 28].

Незважаючи на повне фінансове забезпечення, в освітніх установах першої ланки Китаю є гостра необхідність у залученні ще більшої кількості педагогічних кадрів, оскільки їх нестача, є причиною відсутності індивідуального підходу, тому зараз з боку держави пропонується підтримка розвитку приватних закладів дошкільної освіти, де надається більша увага культурному та морально-естетичному вихованню дітей і відбувається координація методів та прийомів відповідно до інтересів кожного вихованця. Освітній простір зараз дуже перенасичений інформацією, тому не дивно, що без попередньої підготовки, консолідація різних національних систем освіти до української, може мати як негативний так і позитивний вплив, і лише адекватне розуміння важливості поступового оновлення формального навчання на всіх рівнях управління освітою, починаючи із дошкільного, зобов'язує заклади дошкільної освіти стояти на чолі перспективних змін.

Висновки. Матеріали здійсненого дослідження дозволяють згрупувати основні спільні та відмінні риси в організації українського освітнього процесу дошкільної та країн Європи і Сходу: Франції, Німеччини та Китаю. Узагальнюючи вищевикладене, можна підсумувати, що наша країна рухається відповідно до загальноосвітніх тенденцій на основі гуманістичних, діяльнісних і особистісно-орієнтованих засад. Зібрана інформація дозволяє зробити висновок, що сучасна Україна будує новітню педагогіку використовуючи передовий досвід, перевірені десятиліттями підходи та технології навчання дітей. Після аналізу нормативно-правових документів, встановлено, що лише глобальна і поступова модернізація системи дошкільної освіти здатна виправити існуючі помилки та покращити роботу освітніх установ. Відтак, можна впевнено стверджувати, що масштабна перебудова системи первинної ланки освіти стимулює керівників і педагогів дошкільних закладів до пошуку інноваційної діяльності, пошуку додаткових способів розвитку організації та підвищення професійної активності.

Через те, що, наявна кількість досліджень, видань та публікацій, де висвітлюються ключові моменти з оновлення методів, форм, підходів до навчання дітей не вичерпує усі питання з боку фахівців та батьків, **перспективи подальших розвідок у даному напрямку** вбачаємо у наступному більш деталізованому аналізі зарубіжних систем освіти для дітей старшого дошкільного віку, як підготовчого етапу до шкільного навчання.

Список використаної літератури:

1. Базовий компонент дошкільної освіти від 12 січня 2021 р. Київ: 2021. 37 с.
2. Гончаренко А. Дошкільна освіта Німеччини та України у зіставленні. Дошкільне виховання. 2018. № 11. С. 13–15. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/36803/6/A_Goncharenko_DV_11_IPPO.pdf (дата звернення: 30.04.22).
3. Гордій Н. Особливості впливу сім'ї та закладу дошкільної освіти на становлення процесу соціалізації дошкільника. Сучасні інноваційні технології у дошкільній освіті: зб. тез за матеріалами міжнар. наук.-практ. конф., м. Умань, 14–15 трав. 2020 р. Умань, 2020. URL: <https://dSPACE.udpu.edu.ua/bitstream/123456789/12703/3/%D0%97%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D1%82%D0%B5%D0%B7%2015.05.20.pdf> (дата звернення: 30.04.22).
4. Гуткевич С., Оніщенко І. Світовий освітній простір: тенденції та перспективи розвитку в умовах глобалізації: монографія. К. : НТУУ «КПІ», 2014. 205 с. Режим доступу: <http://dSPACE.nuft.edu.ua/bitstream/123456789/20824/3/254.pdf> (дата звернення: 30.04.22).
5. Козак Л. Сучасна дошкільна освіта: європейський досвід розвитку Освітнологічний дискурс. 2017. № 3-4. С. 235-251. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/osdys_2017_3-4_21 (дата звернення: 30.04.22).
6. Литвин Л. Виникнення освіти вихователів для дітей дошкільного віку в Німеччині (XIX ст.). Неперерв. проф. освіта : теорія і практика. 2012. № 3/4. С. 94–100. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/1607/1/L_Litvin_NPO_3-4_GI.pdf (дата звернення: 30.04.22).
7. Лісін Чж. Нариси з історії дошкільної освіти в Китаї. Викладач XXI ст. 2010. №4. С. 127–132. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/ocherk-istorii-doshkolnogo-obrazovaniya-v-kitae> (дата звернення: 29.04.2022).
8. Мельник Н. Становлення системи дошкільної освіти у Франції. Молодий вчений. № 10.2 (50.2) жовт., 2017. С. 47–49. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2017/10.2/11.pdf> (дата звернення: 30.04.22).
9. Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні. Луговий В. та ін. ; за заг. Кремень В. Київ : Педагогічна думка, 2016. 448 с. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/nrk/Analitichni-materialy/7-natsionalna-dopovid-pro-stan-i-rozvitok-osviti-v-ukraini.pdf> (дата звернення: 02.05.22).
10. Салига Н. Історія дошкільної педагогіки : навчально-методичний посібник до курсу: 2-ге вид., виправл., доп. Івано-Франківськ, 2016.

- 96 с. URL : <http://194.44.152.155/elib/local/2285.pdf> (дата звернення .02.05.22).
11. Степанов О., Фіцула М. Основи психології і педагогіки. Навч. посібник. Видання 2-ге, виправлене, доповнене. К. : Академвидав. 2006. 265 с.
12. Хайруддінов М. Тенденції та перспективи розвитку дошкільної освіти в Україні. Науковий вісник Миколаївського державного університету імені В.О. Сухомлинського. Серія: Педагогічні науки. 2014. № 45. С. 163–168.
13. Цін Хе, Коротаєва Є., Білоусова С. Дошкільне навчання в Китаї: етапи становлення і розвитку. Педагогічна освіта в Росії. 2018. № 4. С. 55–66. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/doshkolnoe-obrazovanie-v-kitae-etapy-stanovleniya-i-razvitiya> (дата звернення: 29.04.2022).
14. Базовий компонент дошкільної освіти від 12 січня 2021 р. Київ: 2021 .2022).
-

Kanarova O., Nikirenkova A. Modern systems of preschool education in Ukraine and abroad

The main aim of the article is to contribute to research of modern preschool education systems and to consider the basic aspects of the development of early education in Ukraine. It is spoken in detail about modern education systems, which are used to increase efficiency of work in pedagogical practice. The paper is concerned with the present and basic reform of pre-school education in Ukraine. This reform focuses on previous positive experience in teaching, current concepts and updated documents and government regulations with particular attention given to personality of a child. The author introduces the concept of pre-school education system and reveals the content of preschool pedagogy. Also, the author attempts to trace the process of modern developments in international education. It is stressed that these changes are close linked with pre-school education in Ukraine. The article identifies main points in the organization and components of global educational system. It draws our attention to problems in this process. These factors make it harder to improve the system of pre-school education. It distinguishes and describes the characteristic features of normative documents, which govern the educational process in Nursery Schools. The article analyses common and various components in Ukrainian and global pre-school education. This study advances our understanding of current state and development prospects of pre-school educational in European countries and Ukraine. Considerable attention is paid to the analysis of the organization of various activities, which help assist in the preparation for future schooling. It should be noted about necessity of transforming theoretical and methodological approaches and pedagogical conditions, because it can ensure the constant development of the system of preschool education in Ukraine in the future. It is shown that early childhood is very important for children`s future. The author describes in detail the importance of dynamic changes in modern times, because the contemporary world requires specific knowledge and skills. It is proved that education and upbringing are focused on knowledge about the real world, the traditions of their country and universal values.

Key words: system, pre-school education, pre-school age, long-term development of pre-school education, pre-school education abroad, international education in practice.